

ARAŞTIRMA

F.Ü.Sağ.Bil.Tıp Derg.
2015; 29 (1): 01 - 06
http://www.fusabil.org

Şeyda Ferah TUYGAR
İlter KUŞ
Burak GÜLCEN
Emrah ÖZCAN
Ömür SAYGILI

Balıkesir Üniversitesi,
Tıp Fakültesi,
Anatomi Anabilim Dalı,
Balıkesir, TÜRKİYE

Geliş Tarihi : 15.10.2014
Kabul Tarihi : 02.12.2014

Yazışma Adresi Correspondence

Şeyda Ferah TUYGAR
Balıkesir Üniversitesi,
Tıp Fakültesi,
Anatomi Anabilim Dalı,
Balıkesir-TÜRKİYE

ferahuygar@mynet.com

Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Anatomi Sınavları ile İlgili Görüşleri

Amaç: Bu çalışma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, anatomi dersi almakta olan Tıp Fakültesi öğrencilerinin, anatomi sınavlarını değerlendirmeleri amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma, 4 ayrı Tıp Fakültesinin birinci ve ikinci sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. 818 tıp fakültesi öğrencisinin anatomi sınavları ile ilgili düşünceleri değerlendirilmiş ve anatomi sınavlarının nasıl olması gerektiği konusundaki görüşleri toplanmaya çalışılmıştır. Anket soruları, 5'li Likert ölçeği ile cevaplandırılacak şekilde hazırlanmıştır. Öğrenci anketi 12 ifadeden oluşmaktadır. Veriler, SPSS 18.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Tüm katılımcıların puanlarının ortalaması ve yüzdelik dağılımları hesaplanmıştır.

Bulgular: Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 133, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 222, Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 142 ve Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 321 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Anatomi sınavları ile ilgili olarak, öğrencilerin %45.6'sı teorik sınav sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu, %74.7'si pratik sınav sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu, %35.3'ü teorik sınav sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu, %42'si ise pratik sınav sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların birlikte yer aldığı bir anatomi sınavını %12.5 oranında tercih ettikleri görülmüştür.

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçları öğrencilerin anatomi sınavlarına yönelik görüşlerini yansıtmaktadır. Tıp eğitimi geliştirme ve iyileştirme çabaları içinde, öğrenci geribildirimlerinin çok önemli yeri vardır. Öğrenci görüşlerini içeren bu çalışma, anatomi eğitimine yardımcı olabileceği inancı ile sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mezuniyet öncesi tıp eğitimi, tıp öğrencisi, anatomi sınavı, geribildirim.

Medical Students' Opinions on Anatomy Exams

Objective: This study was designed to assess the evaluation of the anatomy exams by medical students attending anatomy courses recently at the end of the academic year 2013-2014.

Materials and Methods: The descriptive type study was conducted on the first and second year students of four medical schools. In this study, the opinions of 818 medical students on their anatomy exams were evaluated and it was attempted to receive some comments on how the exams should be. Data was collected by using a questionnaire in the form of Likert scale and evaluated by SPSS 18.0 software. The students' questionnaire form consisted of 12 items. Values are expressed as mean and percentage.

Results: 133, 222, 142 and 321 medical students, respectively, from Balıkesir University Medical School, Kocatepe University Medical School Namık Kemal University Medical School and Erciyes University Medical School were attended to the study. As for the exams, 45.6% of the students considered the theoretical exams and 74.7% the practical exams as well planned, 35.3% had the opinion that theoretical exams questions were clear and easy to understand, while 42% were thinking that practical exams questions were clear and easy to understand. Multiple choice and assay type mixed examination was preferred by 12.5%.

Conclusion: The results of this study show students' opinions on anatomy exams. In order to improve and open new horizons in medical education, students' evaluations and feedbacks are very important. This study containing the opinions of the students is presented in order to help anatomy education.

Key Words: Undergraduate medical education, medical student, anatomy exam, feedback.

Giriş

Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin amacı, toplumun gereksinimlerine yönelik nitelikli hekimler yetiştirmektir (1). Bu eğitim içerisinde önemli yeri olan anabilim dallarından birisi de anatomidir.

En eski tıp dalı olan anatomi, vücudun normal şeklini, yapısını, vücudu oluşturan organları ve bu organlar arasındaki yapısal ve işlevsel ilişkileri inceler (2). Anatomi, tüm zamanlarda tıp fakültelerinin temel bilimler başlığı altında yer alan eğitim öğretim programları içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur (3).

Tıp eğitimi geleneksel ders anlatımlarından, deneyim temelli yöntemlere; eğitici merkezli yaklaşımlardan öğrenci merkezli yaklaşımlara; katı/standart programlardan, zorunluların yanı sıra seçmeli unsurlardan oluşan esnek programlara doğru bir değişim göstermektedir. Bilgi odaklı olmaktan, performans ve çıktı odaklı olmaya doğru değişmektedir (4).

Çağımızın değişen ve kendini sürekli yenileyen dinamiği içerisinde öğrenme kavramı da değişim göstermektedir. Günümüzde öğrenme sadece derste anlatılanlardan sorumlu olup sınıfı geçme olarak değil, "yaşam boyu öğrenme" boyutunda ele alınmaktadır. Öğrenme sürecinde öğrencinin kendini yönlendirebilmesi ve bu yönde bağımsız ve özerk öğrenme becerileri kazanması hedeflenmektedir. Eğitimdeki bu yeni anlayış doğrultusunda, öğrencinin ve eğiticinin rolleri, öğretim ve değerlendirme süreci tüm bileşenleriyle yeniden düzenlenmektedir (5, 6).

Günümüzde her alanda olduğu gibi, tıp eğitiminin yeterliğinin ve etkinliğinin değerlendirilmesinin de veriye ve kanıta dayalı olarak yapılması önem kazanmıştır. Bu amaçla özellikle öğrencilerin ve öğretim elemanlarının tıp eğitimine yönelik görüş ve düşüncelerinin alınması, eğitimi yönlendirmede oldukça sık kullanılan bir yöntemdir (7).

Öğrencilerden derslerin içeriği, süresi, ölçme ve değerlendirme yöntemleri, öğretim elemanlarının kullanmakta oldukları eğitim yöntem ve teknikleri, öğrencilerle kurdukları iletişim düzeyi gibi başlıklara yönelik geribildirimlerin alınması, program değerlendirmenin önemli bir bileşenidir. Geleneksel değerlendirme yöntemlerinin kısıtlılıklarına alternatif olarak kullanılan öğrenci geribildirimleri, tıp eğitiminde çıktılarının değerlendirilmesinde giderek daha yaygın şekilde kullanılmaktadır. Tıp fakültelerindeki eğitimin akredite edilmesinde dikkate alınan ulusal standartlardan birisidir (8). Öğrenci geribildirimleri, eğiticilerin eğitici özelliklerinin iyileştirilmesinde, geliştirilmesinde ve yöneticiler tarafından personel ve program ile ilgili verilecek kararlarda veri kaynağı olarak kullanılmaktadır (9). Geribildirimlerin kullanılması eksikleri tamamlamada, yanlışları düzeltmede günümüzde sıklıkla başvurulan bir yöntemdir (10).

Tıp fakültelerinde yapılan araştırmalarda, öğrencilerin eğitim ile ilgili görüşleri dikkate alınmakta ve değerlendirme sonuçları, eğitimin şekillendirilmesinde yol gösterici olarak kullanılmaktadır (11-13). Yurt içinde yapılan pek çok çalışmada da öğrenci geribildirimlerinin tıp eğitiminde önemli bir değerlendirme yöntemi olduğu belirtilmektedir (14-17).

Yaptığımız çalışmanın amacı, anatomi dersi almakta olan tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi dersi sınavlarıyla ilgili düşüncelerini ve önerilerini almaktır. Araştırma dört farklı tıp fakültesinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar eğitim-öğretimle ilgili düzenlemelerde yol gösterici olarak kullanılacaktır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Kesitsel tanımlayıcı tipte olan bu çalışmanın evrenini, dört tıp fakültesinde, 2013-2014 eğitim öğretim yılının bahar yarıyılında anatomi dersi almakta olan öğrenciler oluşturmuştur. Örnekleme seçme yoluna gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamına alınan tıp fakültelerinden Balıkesir Üniversitesi (BAÜ) Tıp Fakültesi'nden 133, Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Tıp Fakültesi'nden 222, Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) Tıp Fakültesi'nden 142 ve Erciyes Üniversitesi (ERÜ) Tıp Fakültesi'nden 321 öğrenci olmak üzere toplam 818 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Evrenin %64.61'ine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları: Çalışmada kullanılan veri toplama aracı "mezuniyet öncesi anatomi eğitimine ilişkin öğrenci geribildirim anketi" dir. İlgili literatür taranarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. İfadelere katılma düzeyi Likert tipi ölçeklendirme ile 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir. Derecelendirmede "1=kesinlikle katılmıyorum", "2=katılmıyorum", "3=kararsızım", "4=katılıyorum", "5=kesinlikle katılıyorum" ifadeleri yer almıştır. Bu makalede öğrencilerin anatomi sınavlarına yönelik geribildirimlerine yer verilmiştir.

Geribildirimlerin güvenilirliğini artırmak amacı ile anketi dolduran öğrencilere isim yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir. Anketlerin uygulanması sırasında ortamda anatomi anabilim dalı öğretim üyelerinden herhangi birinin bulunmaması sağlanmaya çalışılmıştır. Formda öğrenci kimliğini açığa çıkaracak bilgiler olmasa bile eğiticinin ortamda bulunması toplanan verilerin güvenilirliğini azaltmaktadır (17). Sınav kaygısının öğrencilerde yaratacağı olası etki de göz önünde bulundurulmuş, anket uygulaması sınav dönemlerinin dışında gerçekleştirilmiştir.

Veri Analizi: Veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 18.0 paket programı kullanılarak analiz edilip yorumlanmıştır. Verilen ifadelere katılım düzeyinin yüzde dağılımları tablolar halinde ifade edilmiştir.

Etik Açıklamalar: Araştırmanın yapılabilmesi için Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Anketlerin uygulanmasından önce araştırmanın yürütüleceği tıp fakültelerinin dekanlıkları aracılığıyla, anatomi anabilim dalı başkanlıklarından izin alınmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacının açıklanmasının ardından, araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere anket dağıtılmış, isim yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırma, 4 ayrı tıp fakültesinde, 2013-2014 eğitim öğretim yılı, bahar yarıyılında anatomi dersi almakta olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan tıp fakültelerinin çalışma sonuçlarını etkileyebileceği düşünülen özellikleri

Tablo 1'de belirtilmiştir. BAÜ ve NKÜ Tıp Fakülteleri göreceli olarak yeni kurulan tıp fakülteleri içerisinde bulunmaktadır. Anatomi dersi almakta olan toplam öğrenci sayısı en yüksek ERÜ'de iken (635 öğrenci), en düşük sayı BAÜ'dedir (164 öğrenci). En fazla sayıda Anatomi Anabilim Dalı öğretim üyesi bulunduran üniversite ERÜ'dür (7 öğretim üyesi). Tıp Eğitimi Anabilim Dalı yalnızca BAÜ'de bulunmazken, sadece ERÜ Tıp Fakültesi Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu tarafından akredite edilmiştir. Çalışma kapsamına alınan tıp fakülteleri içerisinde klasik eğitim sistemi uygulanan tek fakülte ise NKÜ Tıp Fakültesidir.

Öğrencilerin anatomi dersi sınavları ile ilgili düşünceleri Tablo 2'de belirtilmiştir.

Teorik sınavların sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu 373 öğrenci (%45.6), pratik sınavların sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu ise 611 öğrenci (%74.7) ifade etmiştir. Teorik sınav sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğu düşüncesine katılım oranı en yüksek ERÜ (%63.9), en düşük ise AKÜ (%21.2) öğrencilerindedir. Pratik sınav sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğu düşüncesine katılım ise en yüksek oran AKÜ (%78.8), en düşük ise NKÜ (%71.8) öğrencilerine aittir.

Teorik sınavların sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu 289 öğrenci (%35.3) ifade etmiştir. Bu ifadeye ait memnuniyet oranının en yüksek olduğu üniversite ERÜ (%47.4), en düşük ise AKÜ' dür (%21.2).

Pratik sınavların sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu 343 öğrenci (%42) düşünmektedir. Bu düşünceye en yüksek oranda katılım AKÜ (%56.3), en düşük oranda katılım ise NKÜ (%28.2) öğrencilerinde görülmüştür.

Teorik sınavların süresinin soruları cevaplamada yeterli olduğunu 506 öğrenci (%61.8), pratik sınavların süresinin soruları cevaplamada yeterli olduğunu ise 230 öğrenci (%28.1) belirtmiştir. Teorik ve pratik sınavların süresiyle ilgili en yüksek memnuniyet BAÜ öğrencilerine aittir (%75.2 ve %54.2). Teorik sınavların süresiyle ilgili en düşük memnuniyet AKÜ (%52.7), pratik sınavların süresiyle ilgili en düşük memnuniyet ise NKÜ (%9.8) öğrencilerinde tespit edilmiştir.

Geçme notunun belirlenmesinde anatomi teorik ve pratik sınav puanlarının yaptığı etkilerin yüzdelerinin uygun olduğunu düşünen öğrenci sayısı 385'tir (%47.2). Bu ifadeye katılımın en yüksek olduğu üniversite AKÜ (%52.3) iken, en düşük katılım BAÜ'ye aittir (%40.6).

Öğrencilerin anatomi dersi sınavları ile ilgili önerileri Tablo 3'de belirtilmiştir.

Teorik sınavların sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşması gerektiğini düşünen öğrenci sayısı 656 (%80.2) iken sadece klasik sorulardan oluşması gerektiğine inanan öğrenci sayısı 93'tür (%11.3). Sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşması gerektiği yönünde en yüksek katılım NKÜ (%84.5), en düşük katılım ise ERÜ (%76.3) öğrencilerine aittir. Sadece klasik sorulardan oluşması gerektiği ise en yüksek oranda BAÜ (%15.8), en düşük oranda ise NKÜ (%7.0) öğrencileri tarafından belirtilmiştir.

Temel tıp bilimleri alanında çoktan seçmeli veya klasik sorulardan oluşan yazılı sınavlar, sözlüler ve pratik sınavlar en sık kullanılan ölçüm araçlarıdır.

102 (%12.5) öğrenci ise teorik sınavlarda çoktan seçmeli ve klasik soruların birlikte kullanılmasının gerektiğini belirtmiştir. En yüksek katılımlar NKÜ ve ERÜ (%13.4), en düşük ise BAÜ'ye (%9.8) aittir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan Tıp Fakültelerinin tanıtıcı özellikleri

Tanıtıcı Özellikler		BAÜ	AKÜ	NKÜ	ERÜ
<i>Eğitim öğretime başlama yılı</i>		2009	2002	2008	1968*
<i>Anatomi dersi almakta olan öğrenci sayısı</i>	Dönem I	90	167	94	344
	Dönem II	74	127	79	291
<i>Anatomi ABD. öğretim üyesi sayısı</i>	Prof. Dr.	1	1	1	3
	Doç. Dr.	-	-	1	2
	Yard.Doç.Dr.	2	2	1	1
	Öğr. Gör.	-	2	-	-
	Araş. Gör.	2	-	2	1
<i>Tıp Eğitimi ABD. bulunma durumu</i>		Yok	Var	Var	Var
<i>Tıp eğitiminin UTEAK** akreditasyonu</i>		Yok	Yok***	Yok	Var
<i>Uygulanan eğitim sistemi</i>		Entegre	Entegre	Klasik	Entegre

*1968-1978 yılları arasında eğitim-öğretim faaliyetlerini Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı olarak sürdürmüştür.

**UTEAK: Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu

***UTEAK başvurusu yapılmış olup çalışmalara başlanmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin anatomi dersi sınavları ile ilgili düşünceleri

Öğrencilerin sınavlara ilişkin düşünceleri	BAÜ (n=133) n (f) (%)	AKÜ (n=222) n (f) (%)	NKÜ (n=142) n (f) (%)	ERÜ (n=321) n (f) (%)	Toplam (n=818) n (f) (%)
Teorik sınavların soruları derslerin içeriği ile uyumlu	68 (51.1)	47 (21.2)	53 (37.3)	205 (63.9)	373 (45.6)
Pratik sınavların soruları derslerin içeriği ile uyumlu	96 (72.2)	174 (78.8)	103 (71.8)	238 (74.1)	611 (74.7)
Teorik sınavların soruları açık ve kolay anlaşılır	43 (32.3)	47 (21.2)	47 (33.1)	152 (47.4)	289 (35.3)
Pratik sınavların soruları açık ve kolay anlaşılır	61 (45.9)	125 (56.3)	40 (28.2)	117 (36.4)	343 (42.0)
Teorik sınavların süresi soruları cevaplama yeterli	100 (75.2)	117 (52.7)	91 (64.1)	198 (61.7)	506 (61.8)
Pratik sınavların süresi soruları cevaplama yeterli	72 (54.2)	55 (24.8)	14 (9.8)	89 (27.7)	230 (28.1)
Geçme notunun belirlenmesinde anatomi teorik ve pratik sınav puanlarının yaptığı etkilerin yüzdeleri uygun	54 (40.6)	116 (52.3)	63 (44.3)	152 (47.7)	385 (47.2)

n: sayı

f: yüzde

Tablo 3. Öğrencilerin anatomi dersi sınavları ile ilgili önerileri

Öğrencilerin sınavlara ilişkin önerileri	BAÜ (n=133) n (f) (%)	AKÜ (n=222) n (f) (%)	NKÜ (n=142) n (f) (%)	ERÜ (n=321) n (f) (%)	Toplam (n=818) n (f) (%)
Teorik sınavlar sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşmalıdır.	108 (81.2)	183 (82.1)	120 (84.5)	245 (76.3)	656 (80.2)
Teorik sınavlar sadece klasik sorulardan oluşmalıdır.	21 (15.8)	26 (11.7)	10 (7.0)	36 (11.2)	93 (11.3)
Teorik sınavlarda çoktan seçmeli ve klasik sorular birlikte bulunmalıdır.	13 (9.8)	27 (12.2)	19 (13.4)	43 (13.4)	102 (12.5)
Teorik sınavlarda resimli-şekilli sorular bulunmalıdır.	60 (45.1)	121 (54.5)	56 (39.5)	126 (39.2)	363 (44.4)
Anatomi eğitimini değerlendirilmede pratik sınav yapılması şarttır.	97 (73.0)	164 (73.9)	114 (80.3)	202 (63.0)	577 (70.6)

n: sayı

f: yüzde

Teorik sınavlarda resimli-şekilli soruların bulunmasının uygun olacağını ifade eden öğrenci sayısı 363'tür (%44.4). Katılım en yüksek oranda AKÜ (%54.5), en düşük ise ERÜ (%39.2) ve NKÜ (%39.5) öğrencilerine aittir.

577 öğrenci (%70.6) anatomi eğitimini değerlendirilmede pratik sınav yapılmasının şart olduğunu düşünmektedir. En yüksek katılım NKÜ (%80.3), en düşük katılım ise ERÜ (%63.0) öğrencilerine aittir.

Tartışma

Türkiye'de sayıları hızla artış gösteren tıp fakülteleri arasında kuruluş tarihi, bulunduğu yer, öğrenci sayıları, sahip olunan mekan, teknik donanım ve akademik kadro açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle verilmekte olan eğitimin içeriği, öğretim ve değerlendirme yöntemleri, kısacası eğitimin niteliği fakülteler arasında farklılıklar göstermektedir (1).

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %91'i anatomi teorik sınavlarının çoktan seçmeli olması gerektiğini belirtirken, %9'u klasik ve çoktan seçmeli soruların birlikte yer aldığı karma sınavın uygun olduğunu belirtmişlerdir. Yalnızca klasik veya yalnızca sözlü sınavı tercih eden öğrenci olmamıştır (18). Bu çalışmada teorik sınavların sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşması gerektiğini düşünen öğrenci oranı %80.2 iken sadece klasik sorulardan oluşması gerektiğine inanan öğrenci oranı ise %11.3'tür. Öğrencilerin %12.5'i ise teorik sınavlarda çoktan seçmeli ve klasik soruların birlikte kullanılmasının gerektiğini belirtmiştir. Çoktan seçmeli sınavların ve klasik sınavların avantaj ve dezavantajları farklıdır. Bu nedenle tıp eğitiminde ölçme ve değerlendirmede sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavlar ağırlıklı olmakla birlikte, klasik eğitim modelinin uygulandığı tıp fakültelerindeki sınavlarda klasik sorular da kullanılabilir.

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapılan çalışmada teorik sınavlarda resimli-şekilli soruların bulunmasını öğrencilerin %90'ı iyi ve çok iyi olarak değerlendirirken, %10'u ise olumsuz görüş bildirmiştir (18). Bu çalışmada ise teorik sınavlarda resimli-şekilli soruların bulunmasının uygun olacağını ifade eden öğrenci oranı %44.4'tür. Bu tür soruların teorik bilginin görsel olarak ifade edilebilmesini sağlaması sebebiyle, anatomi teorisi ve pratiği alanında geçiş noktası oluşturabileceği düşünülmüştür.

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin %68'i uygulama sonunda sözlü sınav yapılmasını faydalı bulduklarını belirtmişlerdir (19). Fırat Üniversitesinde yapılan çalışmada öğrencilerin %92'si bilgiyi ölçmede zilli sınavları etkili bulurken, %8'i ise etkisiz olduğunu ifade etmiştir (18). Yaptığımız çalışmada, öğrencilerin %70.6'sı anatomi eğitimini değerlendirmede pratik sınav yapılmasının şart olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin pratik sınavın gerekliliğine yönelik düşüncelerinin ağırlıkta olması, anatominin görsel ve uygulamalı yönünün bilincinde olduklarının göstergesi olarak yorumlanmıştır.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada sınav ve sınav soruları ile ilgili değerlendirmelerde öğrencilerin %80'i sınav sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %65'i genel olarak anatomi sınav sorularını zor bulurken, %61.7'si sınav sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu ifade etmiştir (20). Bu çalışmada, teorik sınavların sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu öğrencilerin %45.6'sı, pratik sınavların sorularının derslerin içeriği ile uyumlu olduğunu ise %74.7'si ifade etmiştir. Teorik sınavların sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu %35.3, pratik sınavların sorularının açık ve kolay anlaşılır olduğunu %42.0 öğrenci belirtmiştir. Teorik sınavların süresinin soruları

cevaplamada yeterli olduğunu %61.8, pratik sınavların süresinin soruları cevaplamada yeterli olduğunu ise %28.1 öğrenci ifade etmiştir. İlgili literatürde, sınav sorularının hem yeterli sayıda olması hem de ders içeriğine uygun olmasının ölçme-değerlendirmenin başarısını artıracığı belirtilmektedir (21).

Çoktan seçmeli sınavlarda geçerli ve güvenilir sınavlar oluşturabilmek için sorulan soruların analizi yapılmalıdır. Analizler sonucunda **ayırıcılık indeksi** (sorunun bilenle bilmeyeni ne kadar ayırt edebildiği) ve **zorluk indeksi** (sorunun öğrencilerin yüzde kaç tarafından doğru yanıtlanabildiği) hesaplanabilir. Analizde amaç soru kalitesini artırmak, sorular içerisinde ayıklama yapmaktır (22). Bu yöntem anatomi sınavlarında daha kaliteli soruların kullanılmasını sağlayacak, yapılan ölçümün geçerlilik ve güvenilirliğini artırmış olacaktır.

Geçme notunun belirlenmesinde anatomi teorik ve pratik sınav puanlarının yaptığı etkilerin yüzdelerinin uygun olduğunu düşünen öğrenci oranı ise %47.2'dir. Ders/kurul geçmede belirleyici olarak anatomi teorik ve pratik sınav puanlarının yüzde kaç etkili olacağı fakülteler arasında farklılık göstermektedir. Genellikle pratik sınavların etki oranı daha düşük olmaktadır. Bunun dışında, anatomi dersine ait başarının (anatomi teorik ve anatomi pratiğin toplam başarısı) öğrencinin genel başarısına katkı oranı özellikle entegre eğitim modelinin uygulandığı tıp fakültelerinde anatomi dersinin kurul içerisindeki ağırlığıyla da ilişkili olarak değişebilmektedir. Geçme notunun belirlenmesinde hangi kriterlerin kullanılacağı, öğrencinin kendisinden beklenen düzeyde, yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu kanıtla dayandırması bakımından oldukça fazla önem taşımaktadır.

Öğrenciler tarafından yapılan bu geribildirimler ders programlarını düzenleyenler açısından bir rehber niteliği taşımaktadır (23). Uygulanmakta olan eğitim modellerinde daha iyiye ulaşmada, öğrenci penceresinden bakmak büyük katkı sağlayacaktır (24). Sınavlar sayesinde öğrencilerin gereken yeterliklere ulaşıp ulaşmadığının kararı verilirken, yapılan bu sınavların bir taraftan da öğrenme ve eğitim programlarıyla ilgili gözden geçirme ve iyileştirmeye yarayacak verilerin elde edildiği bir kaynak olarak görülmesi faydalı olacaktır.

Teşekkür: Bu çalışmanın oluşmasına olanak sağlayan Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı Başkanlığı'na, Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı Başkanlığı'na, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı Başkanlığı'na, dönem I ve dönem II öğrencilerine teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Sayek İ, Odabaşı O, Kiper N. Türk Tabipler Birliği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2010: 7-15.
2. Sarsılmaz M. İnsan Anatomisi. 1.Baskı, İstanbul: Akademi Basın, 2014: 14.
3. Carmichael SW, Pawlina W. Animated powerpoint as a tool to teach anatomy. Anatomical Record 2000; 261: 83-88.
4. Elizondo-Montemayor LL. How we assess students using an holistic standardized assesment system? Medical Teacher 2004; 26: 400-402.
5. Ünal İ, Tural NK, Aksoy H. Mesleki Eğitim ve Yaşam Boyu Eğitim. Ekonomi Politik Bir Değerlendirme. Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005: 136-151.
6. Bilir M. Mesleki Gelişmenin Gereği Olarak Yaşam Boyu Öğrenme. Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005: 152-162.
7. Erpek S, Dereboy Ç, Altınışık M. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin uygulanan tıp eğitimine ilişkin görüşleri. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2002; 3: 13-20.
8. Anonim."Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları". http://www.uteak.org.tr/uploads/belge/MOTE_STANDARTL_AR_2014.pdf / 10.04.2014.
9. Kulik JA. Student ratings: validity, utility and controversy. New Directions For Institutional Research 2001; 109: 9-25.
10. Liaison Committee on Medical Education. The role of students in the accreditation of U.S. medical education programs, LCME Official Issue, 2000: 1-13.
11. Ramalingaswami P. Specialty choice of medical students in India. Medical Education 1987; 21: 53-58.
12. Fresko B, Nasser F. Interpreting student ratings: Consultation, instructional modification and attitudes towards course evaluation. Studies in Educational Evaluation 2001; 27: 291-305.
13. Thistlethwaite JE, Ewart BR. Valuing diversity: Helping medical students explore their attitudes and beliefs, Medical Teacher 2003; 25: 277-281.
14. Sarıkaya Ö, Gülpınar MA, Keklik D, Kalaça S. Öğrencilerin sesini dinlemek: Eğitimin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. Tıp Eğitimi Dünyası 2002; 9: 6-12.
15. Turhan K, Yarıs F, Nural E. Does instructor evaluation by students using a web-based questionnaire impact instructor performance? Advances in Health Sciences Education 2005; 10: 5-13.
16. Musal B, Gursel Y, Taskiran HC, Ozan S, Tuna A. Perceptions of first and third year medical students on self-study and reporting processes of problem-based learning. BMC Medical Education 2004; 4: 16.
17. Karabilgin ÖS, Şahin H. Eğitim etkinliğini değerlendirmede öğrenci geri bildiriminin kullanımı. Tıp Eğitimi Dünyası 2006; 21: 27-33.
18. Ögetürk M, Kavaklı A, Kuş İ, ve ark. Tıp öğrencileri nasıl bir anatomi eğitimi istiyor? Tıp Eğitimi Dünyası 2003; 10: 7-13.
19. Turan ÖS, Cankur SN, Kurt MA. Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi uygulamaları hakkındaki görüşleri: Bir geribildirim örneği. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2001; 27: 33-39.
20. Gözil R, Özkan S, Bahçelioğlu M, ve ark. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi 2.sınıf öğrencilerinin anatomi eğitimini değerlendirmeleri. Tıp Eğitimi Dünyası 2006; 23: 27-32.
21. Linn RL, Miller MD. Measurement and Assessment in Teaching. International Edition, New Jersey, USA, Prentice Hall, 2005.
22. Başkan Z, Acer N. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2011-2012 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yapılan sınavlardaki anatomi sorularının analizi. VII.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi. Ankara. 2012. Kongre Bildiri Özetleri Kitabı: 240.
23. Özvarış ŞB, Aslan D, Koçoğlu GO. İntern doktorların 'sağlık eğitimi' seminerleri ile ilgili görüşleri. II.Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, '2000'li Yıllarda Tıp Eğitimi', Bildiri Özet Kitabı, 2001: 159.
24. Arı İ, İrgil E, Kafa İM, Şendemir E. Bir anket çalışması: Anatomi eğitimi ve öğrencilerin düşünceleri. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2003; 29: 15-18.